

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.

За АУСТРО-УГАРСКУ, БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф. на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.

За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И БЪИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштанском
универзитетом непосредно админис-
трацији „Гл. Црног.“ на Петњу,
или отплатити новинама на
коју драго пошту; у коме је на-
ручнице, може се претплатити
код г. *Петра Рамадановића*, књаж.
при. агента у Котор а Доњем се
шаље уредништву. Рукописи се
не враћају.

За огласе плаћа се: за
сваку рјеч или за број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 26 априла.

У Француској ријешена је срећно криза, коју је била изазвала радикална влада. По брзјавијем вијестима, које смо доносили, нашијем читаоцима познати су сукоби између министарства радикалног и сената. Сенат је неколико пута изјавио влади своје неповјерење, али пошто је влада имала већину узасе у заступничкој кући, није се обзирала на неповјерење сената и даље је управљала пословима. У заступничкој кући умјерени републиканци имали су неке обзире према радикалима; хтјели су их пустити да и они владају, да покажу своју способност; особито честе промјене не иде у корист спољашње политике. Тијем је радикални кабинет све више маха узимао над сенатом, и хтјело је да без њега влада. То је изазвало сенат, да влади не даде кредит потребит за војску на Мадагаскар. И даље се није могло. Г. Буржоа је морао дати оставку.

Пресједник републике хтјело је, да се састави министарство коалиционо, али радикали нијесу се одазвали овој жељи пресједничкој, и г. Фор је повјерио г. Мелину, да састави нову владу, који је и успио. У његовом кабинету Ханато министар спољних посала, најбољи дипломат француски; Барту министар унутрашњих посала, који је већ неколико пута то мјесто заузимао; генерал Било, врло популарни војсковођа, министар рата; проф. Рамбо, чувени писац руске историје, министар наставе. Ово су виђенији чланови новог умјерено-републиканског кабинета.

Петроградске „Н. Времења“ вели: „Г. Фор у овој кризи понашао се потпуно коректно. И ако лично није одобравао покушаје г. Буржоа противу сената, није са своје стране ништа предузимао против тијех покушаја. Радикалном министарству била је остављена потпуна слобода борбе са сенатом; а кад је г. Буржоа са друговима, увидио, да не може даље, г. Фор је прије свега покушао, да састави министарство измирења. Кад му то није пошло за руком, онда се појавио г. Мелин са кабинетом умјерено-републиканским, који не може дуго постојати ако се не распусти парламент и нови избори не распису. У томе случају значајно је, што су рат и мриарина повјерени војницима, који су познати својом енергијом. С друге стране повратак г. Ханатоа на мјесто министра иностранијех дјела у ово доба биће угодно не само у Француској, него и свуда, гдје се сматра најбољим јемством јевронског мира заједничко дјеловање Русије и Француске у свјетом питањима међународнијем. Све вам то чини, да признамо веома срећнијем рјешење министарске кризе, изазване оставком г. Буржоа. Трећој републици омет је обезбјеђено на неко вријеме мирно и правилно дјеловање њезиног механизма, баш у часу, кад је то врло важно с гледишта опћејевропскијех интереса.“

Ново министарство већ је у парламенту одржало прву побједу: његов програм примљен је са доста јаком већином гласова. И држи се, да ће г. Мелин радити, да избјегне распуштање камаре све док у земљи не задобије толико повјерења, да у побједу при новијем изборима не може да сумња.

Наравно, радикали са социјалистима нијесу задовољни са овим рјешењем кризе, те нападају бјесомучно не само на нову владу, него пријете и пресједнику републике; али то може само утврдити владавину умјеренијех републиканаца.

Преговори о миру између Италије и Абисиније прекинути су. По „зеленој кризи“, која је поднечена италијанском парламенту, изгледа, да су преговори прекинути с тога, што је Италија одрицати се свога протектората над Абисинијом, тражила обвезу, да Абисинија неће примити протекторат ниједне друге државе, коју обвезу Менелик није хтјело на себе узети. Петроградско „Н. Времења“ вели, да је у Италији одавно распрострањено мњење, да би могла Русија или Француска узети протекторат над Абисинијом, отуда и захтјев те обвезе. Побујајући ту претпоставку, петроградски лист наставља: „Ако су у рату Италије с Абисинијом руске симпатије биле уз ову посљедњу, не треба заборављати, да је у Риму, при г. Крипију, све учињено, да се охладје пријатељски односи између Русије и Италије. То је признао врло уљивни римски лист „Итали“, по свој прилици на основу владиног саопштења. А скорвнији неумјесни поступак италијанске владе према санитарном одјељењу руског „Црвеног Крста“, који је био отирављен у Абисинију, опет није могао охладити руске симпатије према негују Менелику. Но од симпатије до формалног протектората још је далеко. И згледништа италијанскијех русофила било би много тактичније, да се Менелику не потиче мисао о руском протекторату, који би се могао остварити тек у далекој будућности, док је питање о обновљењу рата с Абисинијом, тако рећи, сјутрашњег дана.“

О држању Рудинијеве владе у преговорима о миру „Н. Времења“ у другом чланку пише: „Мора се мислити, да ће се италијанска влада још једном ријешити, да покуша ратну срећу, и да Маркиз ди-Рудини не може одољети ратном расположењу Краља Умберта и већини народа, што треба жалити са гледишта интереса Италије. И кад би нови рат донио побједу Италији, та би побједи била врло скупа према критеријуму, што би отуда Италија постигла. То знаде врло добро и Маркиз ди-Рудини, али на жалост, његова је слобода дјеловања јако сгинута личнијем напорима Краља Умберта. Тијем се само и може растумачити колебање владино, како у напуштању мирољубиве политике у Абисинији, тако при узимању патраг одобрења, већ формално данога санитарном одјељењу руског „Црвеног Крста“, да преко Масове пође у Абисинију.“

Дервини су напустили обеаду Касале очевидно, да изађу јачом снагом на суерет италијанског походу; тако је генерал Валдисера етао прикупљати вишцу снагу, да ослободи посаду у Адиграту, обједињеном тигринском војском. Но и кад би успио у тој намери, што је могуће, јер је главна војска абисинска далеко од Адиграта, што ће бити са оно три хиљаде заробљеника у рукама Менеликовим? Вели се да у Риму много подажу на посредовање њемачког Цара Вилхелма у Петрограду, откуда се надају побољшањем условима мира, — што је такође могуће.

Још се вели, да ће италијанска посада сасвијем напустити Касалу, те да ће се и италијанско-египатски поход на Судан патраг повући, што је тудино вјеровати.

ДОПИСИ.

Љуботињ, 15 априла 1896 године — Скоро ће девет година откако се догоди овај врло рђави случај у племену Љуботињи, а селу Вигњевцима. Село Вигњевци налази се на сјеверо-западној страни Љуботиње, које је засељено са неколико породица, које су се у њ доселиле у доба Иван-Бегова, а међу њима имаде и једна старосједилица. Свака породица знаде своје поријекло, као и родословље, до дана данашњег с малим измјеном. — На западној страни овога села, а при стрменитим бреговима насељена су два братства: Лубарда и Црвенко. Породица Црвенко доселила се је у ово село из Добрекога Села од братства Сјетлоћа још у Иван-Бегова доба, те су се оvdје за неколико и авали Сјетлоће, али пошто један њихов предак убије неког туреког харачију са Обода, који је био дошао на Љуботињу, те пријетио са харачем — узме његове хараче, па обуке кабинију, која је била од црвене свите, те га сташе кроз Љуботињу врати црвени, па доцније и само његово презиме остаде Црвенко. Оvdје у Љуботињу ово братство није се никад тако много намножило, као њему сусједно Лубарда и друга, али опет оно што их је било, били су одвајкада храбри и јуначни, као и њихови комшије Лубарде, па као досељеници вазда су гледали, који ће што више присвојити од овдашњег простора, није био већ засељен, на због тога, као често пута и због којегта другог, израђало се између њих таквих неповољних прилика, да су смјеста били готови колаче подијелити, или на финек или ти пох одговор дати један другоме, те тако рећи: нијесу никад један другогме нићели понуштити, него „но што се вели: боту за боту, а зуб за зуб, а такве неповољне прилике доста им је и сами природни положај насељена давао, јер тако рећи и стопа им један другогме кроз обор; па ту ти вазда има којеквких зацпа, које с мале ријечи биле су кадје направити посила, па тако је нешто и био, јер које с једне, а које с друге стране до овога случаја помијешало се неко 8-9 посила и то како: кум је кума ашпањао живота, побратим побратима, а пријатељ пријатеља, те се поново измиривали: кумством, побратимством и пријатељством. Најпосљедње измирење трајало је најдуже времена, док се неђе у љету 1887 не поријечују двоје момчади и то на путу у планини, те ријеч по ријеч дођу до озбиљне свађе и Црвенко тако јако удари Лубарду, да овај на том мјесту остане готово као обесвијештен, а Црвенко онда, знајући, да из тога би се могло још штошта изградити — одма, не казујући о томе ником ништа брже боље код овдашњег племенског суда, коме све истинито некаже што је и како је. Суд тај час овога даде под страху, а предузме све озбиљне мјере, како би могао час прије досијети до њиховог села; али како истијем путем, ће су се они свадлили и осталим Лубардама из планине био је пут, те пађу онот ће лежи на сред пута што се „но вели: ни жив ни мртав, а сав у крви, те њима се богме то чудновато учини, а још кад им овај каза, ко га је убио, па онако не премислајући дуго одма сајти доље у село, те и осталим рођацима кажу, који тај час сви веље пушке у руке, па потрч у планину (тако се зове Футуд Љуботињски од Бирава, па даље до граница Углавских и Очишких); а одонуда Јоко Николди Црвенко ишао је с тора дома, не знајући ништа о свађи његова сина с Лубардом, тако небаса поћу (око девет ура) на буенију Лубарада, ће бијаше и барјактар Ивоја Н. Лубарда, који не премислајући дуго — као што није ни гдје га многа непријатеља чекаше, него вазда у прве пушкџ надио, а нож вадио — свали Јока на земљу, која га жива није ни примала, а Илији тај час дође у намети, шта уради од овога кума, па немогући такав укор себи опростити — стркџе по планини и село у тај час и суд,

као и сво село и цијела рупа Љуботињска стиче, те остале Лубарде похватају осим Илије, који се дуже времена скривао по планини; али знајући, да не може утећи никуд, ће га неће суд Књажев ухватити, смисли се те једно јутро зором бане на Цетиње и суду се у руке предадне, који за такво крвничко и безбожно дјело дадне га тај час метнути у гвођђа у тамницу, ће су већ и остали Лубарде били, који су ма што судједовали као виновници овога несретнога случаја; али кроз кратко вријеме милостиво срце Нашег Узвишеног Књаза и Господара све их је ослободило тамнице осим Илије, који још и данас тамнује — Од тога доба на ето све досеје, вазда су један од другогга стрелили и с мало било је готово, да се понови опет смртна чапа, док ето ту скоро на месне покладе син Илији зове сина Јокова Андрију на вјенчано кумство, који му и полази. Сви Лубарде скупили се у кућу младожење и радосно очекивају свог кума, али нехоће никако син пона Мића Андрија, ниће хоће да се мири с Црвенком, а то јако дирне остале Лубарде, те с мјеста су с њим били готови нешто друго урадити, па га сташе молити и преклињати, да и он ка' сви остали дође и измири се, али он неће, те неће, а Лубарде, да хоће мир, или ће на њега гомилу, али све забадава. Но како на бијели новођељак бијаше се г. Командир Нико Ш. Кусовац и г. подкомандир Андрија Ј. Дрецуи са још неколико људи састали на Убу због својих сопствених послова, то Лубарде чуше, те одма сви лиетом на Уба, па сташе их кумите и богарадити, да се злузму, с да би како они скловали Андрију, да се и он измири.

Овијема таква молба јако би мила и сами то једва и чекају, како би измирили, па као људи којима сваки напредак, срећа и благостање, као и узајамна љубав и слога у своме племену на срцу лежи — узеше ствар озбиљно, те почеше Андрију савјетовати и доказивати му говорени: „Чуј Андрија! Бог сам заповиједа мир и љубав међу свима људма, те благосиља оне људе и народе, а несложне проклиње и упронашћује, који не слушају његове заповијести. — Наш Господар суђи и сваком приликом препоручује слогу и љубав, као највеће добро како појединца тако и цијелога народа; несложне и смутљивце и свађалице суђи закони гоне, туку, вјешају и прогоне, па шта јадан не био, оћеш ли и ти, да Боже сачувај, имају вазда људи по данас неку сјуму на тебе, па та ли не знаш већ колико несретних прилика и случаја с таквих ствари догодило се. Немој ти мислити, да то твоје неизмирење само за тебе може бити зло, него за ма ког од вас двије стране него ти учини чојски, те се с њим пољуби, а већ вас је Господар измирио, па и ви сад зашто не бисте се љубили и један у другогга као браћа, кумови и пријатељи ходили.“ Те и ми што бијаше који вадар навођаше, какве су зле посљедице доста стигле од таквих рђавих догађаја и који нијесу посудушали савјете старијих и наметних људи, па се надамо, да нећеш ти до тога доћи, него ћеш учинити како ти оволико људи говори. На то ће Андрија посеље другогга размиславања рећи: „е Бога ми људи, ја неколико и сам знам, да је требовало и прије, али ми се неки љаво у срце угна, те ми није давао, али сад ви завета вјакем, да хоћу, само ми је жао, што није сад оvdје Андрија Јоков, да се пред вама као браћа и пријатељи поделавамо, али и ако га није овђе, а'но ћемо га понас добавити код куће, па ћемо све братски свршити, па се ове стоне овако сви хајдемо у нас.“

Како бијаше већ први мрак, то од Лубарада не бијаше се ни куд ни камо, него сви ојдосмо онако у заједници у част њиховог састанка. Г. Командир Нико Ш. Кусовац и г. подкомандир Андрија Ј. Дрецуи и г. Пон Нико Данчевић, Перо Н. Калуђеровић, учитељ; Крцуи Ф. Буранковић, Бура Ј. Дрецуи, Стево Н. Вујановић, Јошо Ф. Прља, Саво Л. Радоман, Иво Андриј Данчевић, Иво П. Буранчевић и Јоко В. Данчевић са још много људи, који се ту бијаху намјерили — те одма позвасмо Андрију Ј. Црвенка с браћом и рођацима, да дођу у Попову кућу на мир и љубав, на што Црвенци одма се добровољно одазваше. Но пошто поћ бијаше, при запањенијем свијећама које освјетљаваху дворите испред куће, као

што im сад и срце бијаше се радо-
шћу расвијетлио — изађоше сви из
куће, те ето ти и Црвеници, које Андрија
са пуном чашом у знак мира и братскога
помирења дочекива, коју чашу Андрија Ј.
Црвенко прими, те нашо Господару и Ње-
говим Насљедницима, на што се заори
трикратно живјели: Живјели!!!, те и за
тог један другог пољацима и загрљаја
братским и пријатељским обасуше, на
радосни и весели руку за руку улегше
у кућу. Сад ето после девет година видиш
Црвенку у Лубардину кућу, ће за једном
трпезом са и хљеб са осталим гостима
једу, који у част њихову ту се бијашу
искупили, те Андрија Ј. Црвенко ће устати
и овако навити: „Браћо, пријатељи и ку-
мови; Богу хвала, кад имасмо овакве со-
лове, који умину овакве незеле главе
довести до онога, што ће им људи зави-
ђети и захвалити и дај Боже да са овом
чашом између нас за на вазда прекине се
свака и најмања злоба, а да се укоријени
међу нама све оно што је добро и поштено,
а Вама, браћо, свима хвала на Вашем
братском заузимању и раду, који нас пе-
разумне под ово шљеме сакуписте на леб
и со, те дај Боже да га у много и за дуго
заједно једемо.“ Шта се те ноћи није
радио? играло, пјеваало до преко поноћи
и то како, ка'но кад се двојица измирују
и крв један другог халивају.

Освануо је бијели уторник, којег на
овом мјесту само би могло вјешто перо
онако дивно какак је био предочити. Иза
врло краткога ноћног одмора, ето у јутро
рано бијасмо се опет окупили у нашег
попа, који све више у радости пливаше,
те шањаше човјек рећи, о ће пошећети у
оној радости, те одатле сви онако у кућу
младожење, ће сајоше одозго и Црвеници
(пшто су им куће више Лубардиних) сви
осим Пера Николина, брата покојног Јока,
који је као невин главом платио најзад
девет година оно ријечање, а он нешто,
него чека у својој кући Лубарде. Одовде
се упутисмо нас које људи, које жене и
ђетета око сто и више дуна, те у кућу
А. Ј. Црвенки и његова стрица Пера. Сад
само нек се помисли, што се предочава у
сваком од нас, а већу да за њих кажем,
кад после девет година брат са сестром,
Поп Мићо с Перовом женом, као брат и
сестра љубе, а ћена Илина у свогнука —
Пера — долазе, а још ће, на кутњем прагу;
нако ли бијаше сад срце браћи: Перу и
Миду гледајући у својој кући крвнике ње-
вог брата. Не зна човјек сад, или би
прије зајевао од радости, или од жалости
заплакао, гледајући како једно друго сла-
тким пољацима осипну и сузама купљу,
слем нек и то, него какак призор пред
очи нам се даље указује. Врћашмо се опет
у сина Илина — крвника Перова. Два ђе-
тића Илина гологлава плашала мало по пред
кућу, баш на оном мјесту, ће бијаше најзад
овога случаја неколико година један Цр-
венко убију Лубарду, па чекају старога
Пера љубећи га у руке и скут, а овај њих
узимаје и грли, а мало по напријед нај-
старији син Илин, мјесто свога оца —
клекнуо на кољена гологлав, те чека Пера,
који два ђетића на рукама носаше, те му
са сузама љуби у руке и ноге, а овај све
три у кућу уводи, на весело по кући скаче,
а и остали улазе, те се грле, љубе, плачу
и веселе. Настало је доба ручка, ће сви

у заједници сједосмо, ће је пало више
здравица: Књазу, Княгини и Насљедни-
цима које све су пропраћене са бурним
услицима: Живјели!!!, као и још повине
патријотских, које такође одушевљено бише
пропраћене, те иза ручка почесмо се рази-
лазити испраћени и од Лубарада и Црвеника,
који остадоше сви заједно пијући и весе-
лећи се, као браћа, пријатељи и кумови,
те тако се продуживала полажња цијеле
неђеље до поклата, а тако и данас се
полазе и љубе као и кад прије, што се
љубљаху и полажашу.

Један од присутних.

Љешанска нахија, 18. априла 1896 г.
— Још је пригородског учитељства у жа-
лости смрћу пок. Ваја Брацановића, а ово
изненада ушљед неерешне душевне боли-
јести изгубисмо и још једну младу и на-
љану учитељску снагу у лицу Бура Р.
Радновића, учитеља Љешанског, који 16
ов. мј. у 7½ ура у јутро самоубиством
лиши себе земног живота на Цетињу, куда
га је био отац одвео. да му тражи лекар-
ског лијека и савјета. На глас овог неереш-
ног случаја, као вазда Његово Височанство
Господар и овом је приликом указао своју
великодушност, и истог часа позвао код
себе у двор покојникову оца, гдје му је
изразио особиту Господарску жалост, и
дао великодушне утјехе и помоћ: да се
о Његову трошку учини спровод од Цети-
ња до Ријеке. Овој је великодушности
Господарској сlijедило без разлике цетињ-
ско грађанство, и тачно на подне са све-
штеницима, учитељима и ђацима испра-
тили покојникову тијело за Ријеку. Такође
и ријечко грађанство, са свештеником,
учитељима и учењацима пратише га до
Косице (Павлова страна) одакле су га
понијели браћа покојникова и већи број
Љешана у Протоновиће. Сјутра дан га
сахрањисмо пред саборном црквом про-
говићском. На овај неерешни глас похитало
је из Љешанске и Ријечке нахије, из
Озарића, Комана Загарача више од 1000
душа, да ојали и до вјечне куће допрати
врлог покојника. Самих понова дошло је
девет; све наше војничке и грађанске
старјешине. На гробу се опростио г. Мит.
Вукчевић, уч. врло дирљивим говором са
покојником, који је био највећом вољом,
духом и срцем посвећен својој позиви.
Лака му црна земља.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Споменик српском пјеснику и књи-
жевнику Јовану Стерији Поповићу), рођ.
1. јануара 1806. † 26. фебруара 1856.
Вршачка срп. прав. цркв. општина про-
слављивши 26. фебруара о. г. спомен четре-
десетогодишнице по смрти својега негдашњег
суграђанина и одличног пјесника српског
Јована Стерије Поповића — закључила је
уједино, — кад већ прије није могла а оно
на измаку овога вијека — подићи му овдје,
у родном мјесту његовом, достојан споме-
ник, а уз припомоћ и сугђенај васколиког
српског народа, коме је Јован и срцем и
духом припадао, а после себе трајан спо-
мен — књижевним дјелима својим — оста-
вио. И данас, нема у народу човјека,

нема Србина, који не би знао име овог
великог човјека, који не би познавао то
ово то оно дјело Стеријино, „Даворје“
Јованово, „Кир Јању“ популарног писца
и др. Јован Стерија Поповић зашта зау-
зима одлично мјесто међу српским књи-
жевницима прве половине нашега столећа.
— Колико је он популаран био у народу
баш својим књижевним радом и својим
Српством, свједочи и оно велико саучешће
наших општина и наших књижевника при-
ликом преране смрти његове, као и оно
позније интересовање Српства и српских
просвјетних завода за књижевна дјела ње-
гова. Он је отац српске драме, хумора и
сатири; он је творца наше новје прозе
и поезије; он је умјетнички представник
нашега друштва својега времена. И баш
се тога дјела су му за књижевност нашу
од монументалне важности, а за сваког
Србина наслада и уживање. Кад се још
спомене, да је Јован Стерија Поповић и
морално онако живио, како је у нјесми
пјевао, мане људске и друштвене исмијевао
и жигосао а врљне узносио, те своју
безазлену нарав и поштено српско име до
смрти очувао; кад споменемо да је он био
оштроумни психолог и с те стране утицао
на свој народ и на околину своју, о чему
свједоче толике установе које су по њему
или њиме постаде у нас („Друштво српске
словесности“, „народно позориште“ и др.);
кад се нагласи да је он у Српству уживао
лијеп глас, да му је брат Ђока, негдашњи
трговац вршачки, оставио имање своје,
кућу у којој се Јован Стерија Поповић
родио, за стипендије омладини српској која
се за српске књижевнике образује; кад
реклемо, да је Јован Стерија Поповић од
честите и угледне породице, која је вазда
српски дисала, живјела и дјелала — онда
је данас Јован Стерија Поповић заслужно
да му се српски народ одужи на начин,
што ће му овдје у родном мјесту његовом
подићи споменик.

Вршачка срп. прав. цркв. општина
имајући, дакле, у виду важност књижевног
рада овога човјека, а одавајући достојан
пријетет свом негдашњем сучлану, жели му
још и зато у Вршцу подићи споменик, што
му ту почивају кости и што ће споменом
овим видљиво утиједати на своју омладину,
свајати је и милити јој српску књижевност
и просвјету. Ту међу импозантном сабор-
ном црквом и великодушним палатама срп.
вјероисповиједне основне школе треба да
је мјесто Вршчанину Јовану Сте-
рији Поповићу; ту да је спомену
ком представљено васпјело Српство, а у
славу одличног пјесника и књижевника
свог Јовану Стерији Поповићу.

Обраћамо се, дакле, теби српски на-
роде, молимо владу краљевине Србије и
књижевине Црне Горе, молимо наше
црквене великодостојнике и српске вели-
каше, обраћамо се свима нашим просвје-
тним заводима и установама, позориштима
и пјевачким друштвима, добротворним жен-
ским задругама, свима и свакоме који
српски мисли и осјећа, да приложима,
поклонима, приређеним забавама и пред-
ставама помогну ово подухеће; т. ј. да се
Јовану Стерији Поповићу српском пјеснику
и књижевнику подигне у Вршцу достојан
споменик.

По рачуну ове цркв. општине споме-
ник овај износио би више хиљада форината

и био је готов на измаку ове или у току
идуће године, када би се свечано и уз
судјеловање позватих представника свечано
открио и осветио; о чему ће се се, као и
о рачуну самом, поднијети јаван извјештај.

Покажи, дакле, српски народе, да
умијеш и да можеш цијенити заслужне
своје људе. Посвједочи дјелом да нијеси
заборавио Јована Стерију Поповића!

Прилоге ваља слати предсједништву
срп. прав. цркв. општине у Вршцу. —
Молимо уједно славна уредништва наших
листова, да овај апел у својим листовима
прештампају и достојно га проопрате.

Из сједнице црквеног одбора вршачке
српске православне црквене општине, др-
жане у Вршцу 5. априла 1896. године.

Никола Брашован,
пероноја.

Бура Цвејић,
предсједник

(У спомен пок. Јане Миовића) задар
ски „Српски Глас“ посвећује ове ретке.
Црни глас смрти Јане Миовића одје
књуго је по свој Далмацији и још даље
наоколо, јер је и изван ове земље имао при-
јатеља, који су га љубили и поштовали.
Смрт, још прерана, овакога човјека, оста-
вила је немилу празнину не само у једној
кући и у једном мјесту, већ у читавом
једном крају.

Јане Миовић, јединац богатог оца,
изучио је реалку у Сплету и свршио је
техничке науке у Минхену, гдје је постао
инжињером. Није му требало служити, али
је за кратко вријеме био у служби, па
градњи прве и једине далматинске жељез-
нице. Пошто је жељезница свршена одре-
као се службе. Казивао је зашто је ушао
у службу: хтио сам се — говораше он —
прекретити својим новчићем. Хтио је по-
казати, како сам свој хљеб може зарађивати.

Предао се по томе управи својих
великих добара. По смрти свога оца попу-
ларног Цице (Петра) Миовића полио је
тешко бремѣ. Његово имање или је највеће
или се може рачунати у највећа посјества
у Далмацији. Хтио је, покушавао је и
почео је уређивати своје посјество по
рационалној системи. Тешка је то задаћа
у нашим околностима. Подвргао јој се и
сву је снагу у њу уложио. За одмор није
знао. Напорним радом он је ускорио сам
своју смрт. Постигла га је у најбољој снази,
кад још није био довршио ни педесету
годину живота, кад је на почетку свога
посла био, кад је још планове кројио како
ће уређивати своју ситну бечиду и у пош-
туном реду оставити им велико имање, а
он у миру уживати. Смрт немилу побрала
је ове планове, у црно завилала једну познату
и гласовиту српску кућу, уцвијелила мно-
гобројне пријатеље и сав један народ, који
је у Јане Миовића гледао као у један
поуздан свој стуб.

Био је наш Јаско Србин од главе до
пете. При том изучен и имућан. Гдје је
требало и гдје је год могао улагати је своју
снагу у обрану Српства.

Одма за првога српскога отпора још
године 1879 хрватска штампа узела је на
нишан његово име. Прозваше га „Јакон
из Монакова“ и етадоше на њега нападати,
баш зато највише, што је његов рад био
посебичан и што за себе није тражио
ништа, као што му ништа није ни требало.

Године 1885 били су они знаменити
избори за царевинско вијеће и Срби ове

чкијем пјесмама Александра Петефија,
подиже оружје у обрану новог устава.
Аустријска војска није могла ништа про-
тиву хонведа, и позва руску у помоћ,
пред којом мађарска војска предаде оружје
13. августа 1849. код Вилгоша.

За тијем сlijедише невољна времена,
али је народ мирно трпнио и тражио утјехе
у књижевности, особито у дјелима одличног
пјесника Јована Арањија и великог рома-
нописца Морица Јокаја. Најпослије, ушљед
снољашњих догађаја, посредовањем Фран-
ца Денка, „мудраца отаџбине“, дође се до
памирења 1867. Устав од 1848. би повраћен.
Управу земље краљ повјери одговорном
министарству, ком је био предсједник Јулаје
Андраши. У исто доба по жељи Угарске
и Аустрија доби еличан устав, и док је
била потпуно независност утврђена двају
дјелова царевине под опшњем владоцем,
остадоше само спољашњи послови и војска
заједничка ствар.

Хрвати борили су се 1848. и ако
само кратко вријеме, противу Мађара, али
су они опет заједнички триједи у вријеме
анеодутизма. Са стране Угарске била је
тако опћа жеља за измирење с њима, да
им је био понуђен поводом поравнања
1867/68. бијели лист. На основу постигнутог
тако споразума, Хрватска, Славонија и
Далмација наоде се у државној заједници
са Угарском. Заједнички су им послови
трошкови за издржавање двора, за војску,
за жељезнице, пошту, телеграф, бродарство
и обрт, који се одлучују и за Хрватску у
будућештанском сабору. У овај сабор шиље
особито хрватски сабор 40 посланика. Одно-
сно осталих послала Хрватска је неза-
висна. На челу њене одговорно владе стоји
бан. У угарском је министарству заступа
министар један без листинце.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

МАЂАРСКА ИСТОРИЈА.

Од дра Дезидера Чанкија. *)
(Свршетак.)

Тако се распала некад моћна Угар-
ска у три дијела. Средина је припадала
Турској. На истоку ердељска кнежевина
под врховном власти Турске. Што је пре-
оставало на западу и сјеверу била је
права Угарска са престолницом Пресбур-
гом. Овдје су владали Угарски краљеви
из Хабзбуршке куће.

Ове се прилике још више заплеташе
идејама реформације свршетком XVI. ви-
јека, које се раширише кроз сву земљу.
Али валови католичке проту-реформације
из Шпаније допринеше и у Угарску. Кра-
љеви Рудолф (1576—1608) и Фердинанд II.
(1619—1637) били су преставници ове
протуреформације. Накљост уноставање
католичке религије вријећало је урођену
слободу конститицију и самосталност.
С тога од г. 1594. било је више револуција
у земљи, које су предводили највише уста-
вовјерни протестански ердељски кнезови,
као Стефан Бочкај (1606;) Гаврил Ветлен
и Ђорђе Ракоци I. (1622 и 1645.)

Зло стање није преставало. И нај-
бољи слојеви народа почеше мислити (1670.)
да је боље и с Турцима се погодити а
Њемце из земље протерати. Вечка влада
откри овај покрет, осуди на смрт читаву
групу најодличнијих патриота, или на ро-
бљу, обустави устав и постави њемачког
гувернера да управља земљом (1671.) По-
слејница је била опет револуција, чији вођ
Емерих Текели такођер тражише наслона

*) Ungari's Millennium. 1896. officielle Ausgabe.
На све књиге, што смо прилазили, преводимо овај
преглед мађарске историје од рјечича до рјечича.

на Турке. Г. 1683. био је и Веч оисађен.
Али ту Турци буду сасвијем порађени.
Побједници били су занемени неоодољиви-
јем одушевљем. Цар Леополд, тадашњи
краљ Угарске, посла своје најбоље вој-
сковође, Карла Лотриншког и принца Евге-
на Савајског противу ослабљеног непри-
јатеља, и они освојише понајвише њема-
чком и угарском војском Будим, и следеће
године велики дио Угарске. И Ердељ се
покори влади Хабзбурговаца као угарски
јем краљевима и великијем кнежевима ер-
дељским. Али ипак буде обезбјеђено осо-
бито законодавство и устав (1690.)

Ну бекчи двор, пошто су Турци били
истиснути, опет поче Угарску сматрати
као освојену покрајину. У обрану устава
и слободе подиже оружје потомак једне
кнежевске куће ердељске, Франц Ракоци
II. (1703) и он се борио годинама. Ова
борба за слободу свршила се 1711, опет обе-
збјеђењем устава и слободе вјероисповиједи.

Под владом посљедњег Хабзбурговца,
Карла III., било је главно питање уређења
наследства. На ту сврху била је уста-
вљена такозвана прагматична санкција,
која је угарски краљевски престо обезбје-
дила женској лини Хабзбуршкој. У исто
доба била је узаконена и самосталност
земље и њезине уставне слободе (1722, 1723.)

У јевронском рату, који је букнуо
послије смрти Карла III., само је Угарска
стала уз младу краљицу Марију Терезу.
На њезине жалбе на Пресбуршком сабору
одговорено је опшњем историјичким ускли-
ком: „Наш живот и нашу крв,“ и на боји-
шту одикували су се Мађари јунашћом.

Марија Тереза тражила је начина да
покаже Мађарима своју захвалност и своје
симпатије. Она је земљи границе раширила,
заузе се за просвјету, и умножи колони-
зацијом становништво. Она је узела угарску
аристократију на бечком двору, гдје ста

деше се његовати мађарски језик и књи-
жевност по француском образцу. У брзо
настаде јака народна струја, која за собом
срца још више занесе, када син и наслед-
ник Марије Терезе, Јосиф II, издаде на-
редбу, у осталом доста безуспјешну, да се
присаједини Угарска насљедијем провин-
цијама и да се германизира. За вријеме
иза овога сlijедише француског рата остаде
народ владајућој кући опет вјеран. На
позив Наполеонов из Шенбруна, да сазове
на Рагосу скупиштину и да изабере другог
Краља, народ се није одавао (1809.) Народ
је годинама приносио многе жртве на
бојиштима против Наполеонове војске, с
чега, особито због државног банкарства
г. 1811, јако осиромашни. С тога, послје
ратовања, најцрњи људи, особито генијални
реформатор Стефан Сечеш, из свијех сила
настојаше, да народ материјално подигне.
Од 1825 разви он дивовски рад. Писао је
ватрене књижице, предлагаво је нове и све
новје планове о развијању благостања.
Популарношу надмашни Сечеша Лудвик
Комут, човјек из средњег племства, који
истакну потребу бржег увађања социјални-
јех и политичкијех реформа.

Он је предводио опозицију, која је
тражила систему народног представништва
и установу одговорног министарства.

Револуција, што је била у Паризу
букнула 1848, обори и у Угарској посто-
јећу владавину, и сабор са највећим
одушевљем донесе одавна захтјеване и
земљи еходне законе односно истановљења
одговорног министарства, укидања племињ-
вијех повлашћца и подаништва, опћег
сношења јавнијех терета и односно сједи-
њења Ердеља са Угарском, које је законе
ода Краљ Фердинанд V санкционирао.

Али бекчи мјеродавни кругови успјеше
убрзо, да се та санкција опозове, те на-
род, раздражен бесједама Комута и ратни-

Опшине не остане иза остале браће. Покојни Јако Миовић ишао је неколико дана по селима и народ је позивао на изборе, који се његову гласу одавао. Скупили се много стотина бирача и како се бирање није могло свршити једнога дана а ударила непогодна времена, требало је дати народу хране и крова. Покојни Јако отворио је своје куће и изио пред бираче сву храну, што се у његовој богатој кући налазило.

Овога пута Срби са аутономанима били би побједили, да није било другачије суђења. Али оволика маса српска задела је страх вођама хрватским. На Општини, испред оволикога свјетла, Миовић је запитан из свега гласа једнога од њих: „Има ли Срба, пиор Мио?“ „Има, брате Јако, како нема!“ одговорио је тужно пљачљивим гласом пиор Мио.

Овакога смо Србина сада изгубили, Заиста то је наш опћи губитак и велики. Пошто је мало људи, који имају сва његова својства знања, родољубија и независности.

На самом је пошљедњем часу свога живота спомињао Српство и уредника „Српског Гласа“, свога пријатеља. Ђута болест, запаљење, оборила га је у неколико дана. Али је до пошљедњег часа био при себи и говорио је о својим и опћим народним пословима. Пошљедњи свој потпис ставио је на изјаву намијењену уреднику „Српског Гласа“ У задњем часу спомињао је Вјелановића и говорио је: кажите му моју пошљедњу препоруку нека брани Српство као и до сад!

Покојни Јако Миовић као човек своје памети и свестрано изучен био је либералац у сваком погледу и непријатељ отворени свих предрасуда, које народ зашлепљује. Али био је либералац у правом значењу, те је своје љубио, а туђе поштовано. Мрзео је из душе своје вјерски фанатизам, те би плануо на вјерске агитаторе не само е тога што је волио своју цркву, него и е тога што је презирао непоштена средства, која се против ње употребљују. При томе као добар син сјећао се, како је његов отац био у тамници ради уније, са неким другим угледним Србима православне вјере. С тога је он на смртној постели спомињао пошљедњу посланицу далматинског епископа Милана и поздрављао га са препоруком: да једнако брани своју цркву!

Сјећао се свега пријатеља и непријатеља. Како је непријатеља мало имао, а пријатеља много, јер је био отворен, искрен, дружеван и веселак. његова је смрт изазвала опће учешће без разлике. То се видјело на сироводу, на који су дошла опћина, све грађанство, чиновничтво, пријатељи из Врлике, Шибеника, Бенковца и народ са Косова, гдје има велико посјетство.

Нека му је вјечна успомена!

(У спомен дум Стијепа Лучића.)
Задарском „Српском Гласу“ пишу из Цераста:

Чуди сте за црни глас, који се провио о смрти нашег поштованог мјештанина и пријатеља дум Стијепа Лучића. У нашем малом мјесту, гдје живимо сви као под једним кровом, чини нам се, као да је један дио нашег Цераста заједно с њим у гроб нао; тако осјећамо његов губитак. Свак без разлике вјере и стадежа осјећа исто то, јер покојник приступане свакоме једнако. Искрен до крајности и карактеран, његово срце не позна ваше ненависти, ни сујете, па зато не могаше ни злотвора да има. У згоди бјеше ватрене људи, те обично кресане отворено у брк свакоме своје, али, као што се ватром од жељеза челик прави, тако и његов карактер слављаше у томе побједу своју — јер, макар му искрена ријеч често пута и општа била, онет зато не само да му нико није кратно „помага Бог“, него му сваки остајаше и надање и штовање и пријатељ, као и долге. Пошљење његова срца не допуштано другачије.

У истини, треба да је човек особита кроја, као што покојник бјеше, кад се вада јуначки оцпао свему опоме, што му се за читавог живота наметало. Од ране младости, а далеко од кућјега прага, узгајали су га само у оном правцу, како ће се што више отуђити од својега рода. Па и сад, до пред саму смрт, ласкало му се, и те како, од људи над њиме надлежних, који, паравно, љубав познаваху дум Стијепа, перјаницу нашу. Он се на све то покушаје само од срца смијао и остао увијек непомишан, као тврди станац Илина брда, у народности као и у вјери. Народ је свој истински љубио. Ко год је други пут у Цераст долазио, тај је већ познавао дум Стијепа. Међу Бокељима и Црногорцима, који к нама слазе, био је познат као најпознатији; бјеше популаран у највећој мјери и мио нашијем брђанима, исто онако, као што они њему бјеху.

Једном је покојник рекао: „Ја сам још бољи католик и поп, кад свијем срцем љубим овај мој народ, па био вјере и, које био.“

Вјечни спомен таквоме Србину. Родна му земља лака била!

(Изложба у Нижњем Новгороду) „Застава“ пишу из Омска:

У Русији има два Новгорода, један је прост Новгород не далеко од Петрограда, који је некада играо велику улогу у руској историји, а други Новгород зове се Нижњи, и он лежи на ријеци Волги. Тамо ће ето бити велика руска изложба заједно са свакогодишњим великим ваширом, сајмом. Круновање младог Цара биће у мају мјесецу а посље круновања отвориће се и свесоншта руска изложба. Нижњи Новгород је велики трговачки град, из далека се он сав црвени, јер трговци неће своје куће да окрече, или из економије, или да покажу, да су им здања из камена и цигаља.

Дивно је погледати на Волгу град за вријеме вашира у љетње вријеме. Пароброда сјасет као да је мали Цариград. И мјесто је лијепо. Научењак Пишин ишао је некада, да је путовање по Волги још мало описано, и да је она достојна „кестри художника.“

Да Славјани имају више животне снаге и славјанске свијести у себи, они се не би устезали, а да не посјете изложбу велике славјанске државе. Ал душмани славјански тако су развијали и на клизав пут потиснули све што је славјанско, да је славјанином бити и признати се, равносисно постало са државним издајством. То лукаво подметање чини се отимично, само да славјанска племена остају слабо пруже, које се може крхати и савити како се хоће.

Но то хотимично подметање не може оправдати славјанску слабост, и кукавичлук слабих, иначе могу доћи до положаја, да и кад кину да им се и то у издајство урачуна.

Живот је борба, и сваки мање више разборит човек, треба да иде до краја својих природних и узаконених права, а хале нек дижу хајку до неба, до пакала...

Nur der verdüht sich freicheit wie das leben, der täglich sie eröbern muss. Das ist der weisheit letzter schluss. То је последња ријеч мудрости, говори велики Шваба, устима Фауста. Српска ријеч то исто каже, али само мало друкчије: јер слободе тамо није, гдје се бојем не добије!

„Арбанас игра под оружјем“. Слика Павла Јовановића. На умјетничкој изложби у Вечу, изложио је и српски чувени сликар Павло Јовановић горе наведену слику. И ако његова слика не спада међу најбоље радове ове изложбе, онет за то на њој нимаде у обиљу љепота. Врло интересантан је сам мотив те слике, изврстан је њен цртеж а бриљантан је и њен колорит.

На тој слици представно нам је сликар крушна и снажна Арбанаса, како скаче преко два хандара. Арбанас је управо дигао изнад своје главе она два општа хандара, како ће их капиће доље спустити и њих прескочити. Иза Арбанаса, е лијева гледаоцу, налазе се два свирача. Један удара у шаркију, а други у даире. Својом свирком сигурно веселе играча, који је јако заузет са својом живом игром. Поред свирача стао неки млади Арбанас, па дигао пуну чашу руменике и хоће да је испије у здравље играчево. Са десне стране од гледаоца стоје други шест Арбанаса, у лијеном народном одјелу и посматрају играча. Сваки је од њих до зуба наоружан са хандарима, јатаганима, цевларима и другим шипанам. Сви са уживањем посматрају играча и на свачијем лицу умјетник је врло природно изразио њихово задовољство. У опште, све су особе врло лијепе, снажне, али и све су врло живакне и природне у изразу. Детаљи у лијеном арбанашком одјелу и њиховом оружју, изведени су е са неким необичном тачношћу.

По моме мишљењу овај рад Павла Јовановића, спада у реду оних његових слика, у којима нам се он више представља као сликар, него као приповједач неких догађаја. Мени су се бар увијек више допадале његове слике (које сам ја видио само у репродукцији), на којима је приказао Србе, гдје у чађавим неким собицама сједе, вио пију, слушају музику, или играју карата, него ли они његови радови, у којима се он приказао као приповједач ратних или других неких догађаја, јер у сликама као што су „Крчмарина Јања“, „Прва продукција“, или „Играју Трик Трака“ оцртао је и приказао је умјетник, сасвим вјерно и природно само оно, што се он својим рођеним очима видио, дакле, те су слике увијек једна органска цјелина; а слика „Писери доноси робље наши скадарском“ и „Повратак Црногораца из чете“, нијесу тако природне, нити су чине живота, јер нијесу постале на онај начин, као оне горе наведене слике.

Као што већ споменућ цртеж на слици „Арбанас игра под оружјем“ је јединствен, колорит је лијеп, благ и хармоничан. У тако малом формату, као што је Јовановић израдио ту слику, али још и боље, знао је цртати и сликати чувени француски сликар Meissonier.

Из „Заставе“.

(Нове књиге.) Примпли смо еде деће нове књиге:

Теорија књижевности (Стилистика, риторика, поезика) за своје ученике дјевојачког Царине Марије института на Петини и ученике гимназије и богословског учитељске школе, по русијем и домаћим изворима написао Ј. Ђенана. Прегледала и одобрила Кв. Црног. школска комисија. Цетиње, државна штампарија. 1896. Цијена 1 ф.

Дипломатска историја Србије за вријеме српских ратова за Ослобођење и независност 1875—1878. Књига 1 — први рат, написао Јов. Ристић. Садржина ове књиге:

I. Одношаји између Отоманске Порте и њених Васалних Кнежевина посље Парискога Мира.

II. Стање Отоманске Царевине посље Парискога Мира. — Устанак у Босни и Херцеговини.

III. Србија и Црна Гора пред улазак у рат.

IV. Први дипломатски преговори о устанку.

V. Србија и Црна Гора ступају у савез.

VI. Србија и Црна Гора улазе у борбу.

VII. Одзив српске борбе у Јевропи.

VIII. Положај других балканских народа држава према српско-турској борби.

IX. Примирје.

X. Закључење мира.

XI. Придови.

Може се добити у књижари М. Стајића (пређе М. Марковића) у Биограду, а цијена је књизи 3 динара.

(Српска Књижевна Задруга) издала је и већ почела разаштилати Четврто Коло својих књига, у коме су:

Друга пјеванија Змаја Ј. Јовановића. Свеска прва.

Низ старијих приповједака.

Тамо амо по истоку. Црте дра Милана Јовановића. Свеска друга.

Бијесни Роландо. Витешки еп у 46 пјесама. Спјевао Лодовико Ариосто. Препјевао српски Драгиша Станојевић. Свеска прва.

Тартиф и Тврдица. Написао Модијер. Из науке о свјетлости. Написао Ђ. М. Станојевић.

Басне Доситеја Обрадовића. Свеска прва.

Можемо бити потпуно задовољни и овим колум издања Српске Књижевне Задруге. Што више, ово четврто коло свједочи, да ова лијена наша установа напредује и да ће напредовати још боље. Зането, ко се до сада није успео за њена члана, када види досадашња њена издања, уни саће се унапријед.

Управа „Српске Књижевне Задруге“ заслужује потпуно признање.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Гајимо живину.) Да се човек још у оно доба, када је почео припитомљивати разне дивље животиње, хранио јајима разних тица, познато је, али када је живина постала домаћом животињом не може се тачно казати.

Стари грчки историчи причају, како су Мисирци из јаја вјештачки изводили пилеће. Римљани су се такође бавили гајењем кокошака и голубова, па су о томе и књиге писали. Виће да су они по Јевропи распрострањили живинарство, јер као освајачки народ они су доишли у најудалежије крајеве, собом носили и разне расе и тако ударили темељ живинарству. Они су градили нарочите живинарнике за корисну и лукезну живину.

Већ за вријеме Ноја био је голуб домаћа тица, јер се у причи о потону епомње голуб, који је Ноју доivio маслинову гранчицу.

Из овог се види да се већ одавна људи баве живинарством, но све то чинено је више из сопственог уживања а о каквој нарочитој добити није се рачунало.

Тек прије 15—20 година почело се водити живинарство на разумној основи и то нарочито од тада, када су разни изасланици на претприлој свјетској изложби у Паризу видјели колики је извратак постигнут на пољу живинарства у Француској и Америци. Од тога времена обрћа се у свима културним државама велика пажња на живинарство и данас се оно сматра као нарочита и важна пољопривредна грана.

Многе олакшице у трговинском саобраћају помогле су да се разне добре расе набаве и њихова јаја и месо разнесе по најудаљенијим крајевима Јевропе, гдје климатске прилике не дају могућности да се живинарство уведе.

Данас се може казати, да на прво мјесто долази живинарство, па за њим сточарство, ево зашто:

- 1) што у живинарству немамо толике сметње па ни утакмице;
- 2) што је потрошња јаја и заклапе живине сво већа и већа;

3) што клима не допушта да се еведу, гдје се хоће, уведе живинарство, па се е тога марају све потребе са стране подмиривати;

4) што живина прије стигне до продаје по свака друга стока; што је месо од српске живине најбоље. (Емил Нотон, чувени богаташ у Келној, тражи увјек Клефшинове ћураве из Србије и плаћа за комад двије марке више по за оне из Италије, јер вели, да је месо боље.)

Колико се сада троши живине и јаја види се из ових података:

Иа Италије иде за Инглеску око 72 вагона заклапе и смрзнуте живине иедјелно.

Мајнк и његова околна тропи иедјелно 8—10 вагона. Ђурани се плаћају по 6—10 марака комад.

Француска извози годишње 5—600 милиона јаја, што представља вриједност од 30 до 35 милиона франака. Поред овога сам Париз троши годишње до 200 милиона јаја.

Ако поред ове огромне потрошње замислимо колико ли се троши јаја у индустрији (бијело чипсена кожа, у фабрикама гдје се боји катун, у фотографији, у послатчарницама итд.) биће свакоме јасно од колике је важности живинарство е економског трговинског гледишта.

Поред своје велике користи живинарство је умореном пољопривреднику, занатлији и чиновнику право душевно опорављење; разне расе и њихово шаренило пријатна је забава и уживање како за одрасле тако и за дјечу. Има ли што љепше од зоре? и ко вас буди у зору? пјесвак својим пјевањем, којом вам довикује „устајте, ко рано рани двије среће граби.“

Живина је веома омиљена домаћа животиња, она је себи прокрчила пута у све људске редове, код богаташа и сиромашка и ријетко да ко од нас није видио како у сиромашној кући понека кока или голуб оно мало простора, топлоте и хране дијели е укућанима.

Сад да видимо које су користи што их имамо од живине:

Прва је корист што од њих добивамо јаја; и њима живина пружа човеку најбољу храну, вако богатоме тако и сиромашу, здравом и болесном човеку. Како ли би изгледала гоесподска кухиња без јаја а пита ли би радили послатчари и други кад не би било јаја?

Има много породица које се љети мјесто месом хране јајима.

Јаје, чим га кокошка енесе, готов је новац; ово вреди нарочито за село. Често виђамо по Биограду сељацине са 5 до 10 јаја у когарници, која су, ако не оног петог дана а оног дан прије кокошке свијеле. Има сиромашних домаћина, које често дневни трошак подмирују приходом од продатих јаја.

Друга је корист месо; оно је врло добра храна и веома се много троши. Који је љети путовао, томе је сигурно додијало пилеће печење. Месо од живине врло много троши гостионице.

У Њемачкој, гдје се због климе не може да гаји живина тако лако, као у нас и у другим јужним предјелима, увозе за 15 милиона марака живине. Ако осим велике потрошње узмемо у обзир, како брзо живина досијена до тога ступена, да се може на трг изнијети и како се брзо и добро продаје, узјерићемо се, да у разумном живинарству лежи велики дио народног богатства.

Трећа је корист перје од гусака и пловака; оно се продаје скупо, јер нема друга материјала који би био тако мек, дак и подесан за постељу и који би одржавао топлоту постеле, као перје. Цијена перја расте е дана у дан. Цеска извози годишње 12000 центата перја, што износи на 600.000 кгр.

Четврта корист је ђубре из живинарника; оно је од велике вредности за пољопривреду. Доказано је да је то најбоље ередство за ђубрење; у њему има 3 до 4 пута више хране за биље по у ђубрету из коњарника или говедарника само га ваља брижљиво скупућати и смотрено употребљавати.

У Ваљеву вредност живининог ђубрета износи годишње до 120.000 марака.

Све што је доиде казано о користима од живине, вреди не само за селакне већ и за сееке учитеље и свакога који само има мјеста и поли да се бави гајењем живине. Сваки може без повећања радне снаге и врло малим издатком да држи 30—50 комада живине, одакле може имати 100—200 динара годишњег прихода, а у данашњим приликама толики приход не треба презирати.

Но све ове користи можемо имати тек тада, ако и ми исцунимо ово двије погодбе а то су: да се брилемо о живининој храни и пенејо пези. У колико боље будемо исцунили ове двије погодбе, у толико ће веће бити користи од живине, тада ће се исцунити и ове изреке:

„Код вредне домаћине и кока је вредна.“

„Како гледао, онако и пила.“

(Из Тежакка.“

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 26 априла.

(Рођендан Књагиње Милене.) У очи понедјелника, рођендана Њезиног Височанства Књагиње Милене, престоница је била зарана заставама пекићена, и у првом мраку осветљена, а војничка музика је кроз варош веселе маршеве свирала. У понедјелник је била у катедралној цркви архијерејска служба са благодарњем, у присуству Његовог Височанства Престолонаследника Књаза Данила и Њезине Свјетлости Књагиње Ане, дипломатског тијела, државних великодостојника и чиновништва у пуној парадни. Послије богослужења са табле су пуцали топови, а војничка музика пред Свјетлијем Двором свирала народну химну, док је Њезино Височанство Књагиња у великом салону примала честитања по утврђеном церемонијалу.

(Крсно име Височанственог Дома.) На Ђурђевдан, крсно име Височанственог Дома Петровић-Његоша, у катедралној цркви била је архијерејска литургија, на којој су били: Њихова Височанства Књагиња Милене и Престолонаследник Књаз Данило, Њихове Свјетлости Књагиње Ана и Ксешја, државни великодостојници, главари из унутрашњости, и мноштво народа. Послије литургије Њихова Височанства примала су честитања у великом салону, а на доњем спрату народ је гошћен нићем по народном обичају. У подне је био велики објед у старом и новом Свјетлом Двору. Њезино Височанство Књагиња била је позвала на објед госпође, а у Дворцу Његовог Височанства Престолонаследника имали су част да буду позвани: Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан са свештенством, државни великодостојници, главари из унутрашњости, и преставници грађанства престоничког. Његово Високопреосвештенство Митрополит извршио је црквени обред крсног имена, на се преко тризезе нило у Славу Божију, све по народном обичају. У вечер је Његово Височанство Престолонаследник позвао на вечер неколико одличних особа, и по вечери изволио је своје госте позвати на излет у колима до Прилипа. При повратку с излета пред новијем Дворцем пуштавани су ватромети уз свирање музике, те се окупио народ у дворској авлији, гдје се играло коло и хоро уз пјевање јаснијех грла до касно. Међу тијем дворски послужитељи су гостили народ нићем. То је било право народно весеље, ком је Његово Височанство до краја присуствовало. Народ се весело разишао клицањем „Живно!“ и пјевањем патриотских пјесма. И ако ове године није био присутан Његово Височанство Господар на ови весели даи, и ако је тијем поводом било мало главара из унутрашњости, ипак је прослављено Господарево крсно име најодушевљеније.

(Личне вијести.) Г. Далмањ, француски консул у Сарајеву, и г. Душесен Фјурст, француски сенатор, бавили су овдје дана на Цетињу. — Г. Шахматов, професор славенских језика и члан руске академије наука у Петрограду, са госпођом, био је овдје дана на Цетињу, и отпутовао је са г. Ровинским у Нишкиње.

(Одликовања.) Његово Височанство Господар изволио је одликовати г. Пика Новакова Дубовичанина V-ијем степеном Данилова реда.

(Туристи.) Подузећем Куковијем долазила је на Цетиње друга трупa туриста. Било их је 40, међу којима је било више Инглеза и Чеха. Дошли су у срједу, на су се вратили јучер по обједу, потпуно задовољни дочеком у Вулетиховиј гостиници.

(Несрећни случај.) У очи Ђурђевдански један Кустодија из села Мајстора, на самој граници аустријској, чувао је на свом пасишту стоку. По нашијем паворима, патрола финансијера аус-

тријскијех околе га ту и убију, па стоку поћерају. Три рођака убијенога скочу и убију два жандара и два рапе, а стоку поврате. Одма је била изаслана комисија на лице мјеста. Истрага се још води, а брат и два рођака убијеног Кустодије доведени су у ташницу.

(Из Москве) смо примили позив на претилату листа „Извјестија о коронационих торжества“, који ће почети излазити од 25 априла. Цијена је листу за Црну Гору 2 рубаља или 5 франака за 20 или 25 бројева, што ће изаћи. Лист ће бити врло интересантан за нас, за то би требало да се не пропусти ова прилика, да и ми бар читајући и гледајући слике уживамо у свечаностима, које ће Москва доживјети.

(Из Дубровника) стиже нам тужна вијест, да је преминуо Нико Бошковић. Покојник је био прави стуб православне општине дубровачке, и меценат дубровачке сиротиње без разлике вјере. У Дубровнику је уживао оне поштовање, а имао је пријатеља по свјем српскијем крајевима.

Лака му црна земља!

— Из Нишкиња нам пишу:

Рођендан Н. В. Књагиње свечано је оvdје прослављен. Било је лијено осветљење у очи радноста дана, а наши дилетанти представљали су „Максима Црнојевића“ од Лазе Костића. На каси је пало 60 флорина у корист наше читалнице. Сјутри дан је била литургија са благодарњем у присуству свих власти и грађанства. За тијем је слиједило читав дан народно весеље. Нило се и најјало најодушевљеније у здравље и срећу цијелог Књажевског Дома, Цара Николе и Русије.

РАЗЛИЧИТО.

(Пророчица Конедон.) Из Париза пишу 16 т. м.: Учешћају су одавно устали на поге, да разкривају многобројану пророчицу Конедон. Нимбуе који се је савио око њене главе, доскора ће изнебути — унатој архангела Гаврила, који говори на њезина уста, како то она тврди. Пеи хичко друштво одабрало је посебан одбор, који је појав свестрано испитао. Већ јучер приполио је извјеститељ друштва др. Хаке извјештај, који је саслужило мноштво особа свију еталица и занимања. Др. Хаке очитовао је, да гђица Конедон није ни хистеријна ни епилептична, на неможе бити говора о двојструкој екзистенцији. „Није ли, рече он, гђица Конедон барем за час умоболна, како и ја мислим да није, тад је варалица. Јест, она је варалица. Она се претвара и лаже. Њезино је стање међутим таково, као код оне особе, која је на опрезу, јер знаде врло добро, да лаже. Њезина екстаза је нуко претварање. Она не може да поднесе ни убода игле ни додир врућег жељеза.“ Међутим допушта др. Хаке, да се гђица Конедон налази на у таквом душевном стању, који јако ослабљује њезину одговорност, а повишава одговорност њезине околине. Она се налази на рубу несвесности, а изгуби ли посве памет, бити ће за то одговорна њезина околина. Др. Енкаше напротив приговара изјавама др. Хаке, те брани двојструку екзистенцију код гђице Конедон. Но и он брани мишљење, да она није ни болестна, ни хистеријна ни менула умом.

(Смрт од дифтеријеког серума.) Професор др. Роберт Лангерханс у Берлину син председника берлинског градошког сакупства и бивши асистент професора Вирхова, огласио је 28. пр., да је његов двогодишњи синчић Ернст дав прије у 6 сах. умро услед уштрацања Беринговог серума против дифтерије за имунизацију, бивши прије све до тога часа потпуно здрав. Овај је случај у Берлину изазвао сензацију. Ствар се пак тумачи овако: Слушкиња професора Лангерханса, који је директор у болници у Моабиту, обољела је од дифтерије, те је пренесена у болницу. Пошто се у породици Лангерхансовој задњих година збило више случајева несреће, лијечници су наговорили професора, нека даде свог синчића „имунизовати“ Беринговим серумом, да не оболи. Лангерханс, и ако је противник тога серума, одлучио је најзад да понусти, те је дао дјетету уштрацати серум. Два сахата касије бјеше вазада здраво дјете мртво. У лијечничким круговима изазвала је Лангерхансова аподиктична тврдња о отровању његова синчића жестоку борбу pro et contra. Бактериолог Бригер изјављује, да је пренагљено

тврдити, да нормална инјекција серумом може проузрочити смрт. Од сто хиљада инјекција није још ни једна проузрочила смрти. Могуће је, да је извађање процедуре произвело емболију срца, или да је серум био покварен. Свакако се мора узети, да је ово абнормалан случај. На против тврде други, да Бригер, који ради у Коховом заводу за инфекциозне болести, не може вриједити као непристрасан ауторитет. Др. Ан припоњује у „Voss Ztg“ у, да је др. Либраих још мјесеца фебруара у медицинском листу „Thegerentische Monatshefte“ објелодавио статистику успјеха дифтерије са серумом, на навео многобројне озбиље случајеве болести, који су настали иза инјекције. Најпознатији је случај у породици берлинског тајног медицинског савјетника дра Пистора, коме је опасно обољела 7-годишња кћи пошто су јој уштрацали серума. Болест је трајала дуго, а првобитно се показала ангина. И врло уважени лијечник дјеце, др. Ваи рот, и ако је присталица серума, опомиње, нека се исти не употребљује за имунизацију. Међу тијем је власт наредила, да се умрло дјете нара, али се том приликом није могао утврдити прави узрок његове смрти. Кемичком анализом диатеритичног серума потврдило се, да је у њему било ванредно много карбола, услед чега је професор Лангерханс уступио ствар власти на даљу истрагу. Још ће се крв дјетета накнадно анализирати.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА.“

БЕЧ, 20 априла. — Књаз Црногорски посетио је Голуховског који је одложено до у вечер свој полазак у Будапешту. „Фремдемблат“ вели, да Књаз Црногорски у Бечу вазада има симпатични дочек.

БЕЧ, 20 априла. — Мноштво радника са женама и дјеном чинили су велике изгреде на пратеру поводом првог маја. Камењем су папали на гостинице. Рањено је 19 друга и 2 чиновника полинајска, а уапшено 50 друга. Манифестаната је било до 50000. Требаза је помоћ војске. По провинцијама и свуда по иностранству мирно је прошло.

БЕРЛИН, 20 априла. — Отворена је индустријална изложба у присуству Цара и Царице и Књаза бугарског.

ТЕХЕРАН, 20 априла. — Један фанатик је био у Шаха од Персије из пушке.

БЕЧ, 21 априла. — Књаз Црногорски са Књагињом Јеленом и Књажевнићем Мирком кренуо је пут Хајделберга.

БУДАПЕШТА, 21 априла. — Хиљадугодишња изложба отворена је свечано Величанствима скоро са свјетом члановима фамилије. Било је присутно и дипломатско тијело осим преставника Србије.

БИОГРАД, 21 априла. — Дјаци су изгорјели угарску заставу; мноштво је папало на трговачки музеј угарски. Жандарми су пуцали и неке рашили и многе уапсили.

ТЕХЕРАН, 21 априла. — Убица је ухваћен, који припада секти „Баби“. Син пок. Шаха проглашен је за Шаха. Потпуни ред влада.

БЕРЛИН, 21 априла. — Цар је одликовао Стојиљца Пријем Орлом, Петрова редом Круне.

ПЕТРОГРАД, 22 априла. — Пуковник Живковић и Колтешеников атажирани су Књазу црногорском за пријеме његова борављења у Русији.

БЕРЛИН, 22 априла. — Књаз бугарски присуствовао је са Величанствима и при отварању изложбе лијечничких вјештина. Обједовао је са Величанствима, гдје је био и Кнез Хохенлое. Па је кренуо пут Кобурга.

РИМ, 22 априла. — Италијанска војска кренула је у помоћ Адиграту.

ЛАТУРБИ, 23 априла. — Здравље руског Царевића врло задовољно. Крепуће на пут по мору.

ТЕХЕРАН, 23 априла. — Турска, Русија и Инглеска признале су новог Шаха.

ВАДЕН-ВАДЕН, 23 априла. — Црногорски Књаз присио, дочекан Великијем Књазом Петром и Великом Књагињом Милицом.

МАСАВА, 24 априла. — Италијанска војска стигла је код Адиграта. Евакуација је Адиграта мучна, јер Мангаша заузимање доминирајуће положаје.

БУГАРЕШТ, 24 априла. — Дјаци су приредили велику демонстрацију противу мађарске хиљадугодишњице. Преко 40000 учесника прошли су главном улицом са музиком, пјевајући патриотске пјесме без икаквих инцидента. Мир потпуни влада.

РИМ, 24 априла. — Маркиз Бјанки де Лавања Кастилјанко опет је именован за министра на Цетињу.

МАСАВА, 25 априла. — Италијанска војска заузима јаку позицију Донгело. Из Адиграта је изашло слободно 300 рањенијех и болеснијех, у правцу Адикаје.

БУДАПЕШТА, 25 априла. — Многи Монарси честитали су Цару Францу Јосифу поводом хиљадугодишњице, међу њима цареви њемачки и руски, Краљица Инглеска и Краљ италијански.

БИОГРАД, 26 априла. — Књаз бугарски је присио, дочекан Краљем Александром и министрима.

РИМ, 26 априла. — Сонино је образложио дневни ред, који наглашју потребу, да се настави рат у Африци у обрану колоније и да се ослободе заробљеници.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Свој оној господи, пријатељима, и својти из града, Црне Горе и осталих мјеста, који су се споменули нас пригодном наше претешке несреће, смрти нашега милога.

ХЕРМАНА ЗАКАРИЕ,

кадета на броду Аустр. Ема, и који је преминуо у Рио де Јанисро од тешке жуто грознице изразујемо нашу највишу благодарност.

На особити начин од срца зафаливамо пријатељима господи Иву Јагићу, Симу Перићу и Мihu Анчићу за братско њихово заузимање у овој нашој жалости.

Дубровник, 3 маја 1896.

О жалосћени:

М. Закарија лучки капетан отац, **Като** мајка, **А. А. Закарија** лојдов чинов. брат, **Машо Закарија** ц. к. надпоручик брат, **Љубомир Закарија** брат, **Нико** и **Стефанија** сестре, **Иван Закарија** стриц, **Петар Харловић** лојдов капетан зет.

РАСПОРЕД ХИЉАДУГОДИШЊЕ СВЕЧАНОСТИ У МАЂАРСКОЈ УТВРЂЕН НА ШВЕДЕТИ НАЧИН:

2-га маја отварање изложбе у Будимпешти; 3-га маја благодарење у цркви од крунисања; 10-га маја благодарење у свијема црквама у земљи; од 3-га до 15-га маја свечане сједнице, гала-преставке; 5-га јуна изложбе знакова од круле; 6-га јуна полагање камена темеља новом краљевском дворцу; 8 га јуна полазак на поклон краљу од стране парламета и свијех комитета, хиљадугодишња свечана сједница објиу кућа парламета; средном јуна међународни конгрес штампе; 27 јуна свечаност у спомен узета земље у Пудтаперу (код Сегедина); средном септембра интерпарламентарна конференција; 27-га септембра отварање уређеног гвозденог торња; 4-га октобра отварање Вудипештанског Фране Јосифа моста, даље национални и интернационални конгреси, пиорти, пјевање и т. д.

NACHRICHTEN VON DER MILLENNIUMS-AUSSTELLUNG BUDAPEST.

Die Millenniumsfeste in Budapest beginnen am 2. Mai mit der feierlichen Eröffnung der Historischen und Modernen Millenniumsausstellung. Dieser imposanten Feierlichkeit folgen: Dankesgottesdienste in alle Kirchen und Festsitzungen sämtlicher Municipien, Corporationen, Vereine des Landes, ein grossartig concipirter nationaler Huldigungsaufzug vor dem Könige, die Einweihung eines in seiner Art einzigen Parlamentsbaues, die Enthüllung zahlreicher Monumente, die Einweihung von Nationalpalästen und Institutionen, die erste Fahrt im Canale des Eisernen Thores, nationale und internationale Sportfeste aller Art, an hundert Congressen u. s. w. In der Nähe der Ausstellung befinden sich das in 200 zeitgetreuen Bauten reconstruirte Ofen der Türkenzeit und sonstige Sehenswürdigkeiten ersten Ranges.